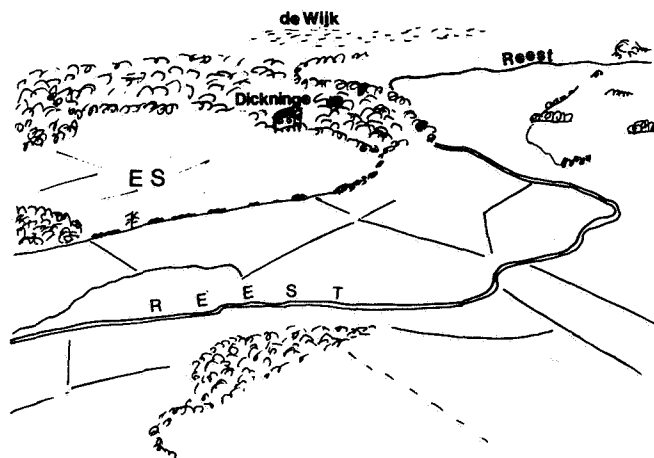


De Reest bij Dickninge

Paul Paris

Het beekdal van de Reest met de aangrenzende hogere esgronden vormt met het dal van de Drentse A een van de twee nog ongeschonden beekdalen van Drente. Tussen Slagharen en Meppel slingert de Reest met talloze meanders door het kleinschalige en reliefrijke hoevenlandschap.



Door een reeks van waterstaatkundige ingrepen is de afvoer van de Reest tegenwoordig meer kunstmatig dan natuurlijk. Toch is de Reest in zijn huidige gedaante nog als een echte laaglandbeek te herkennen. De vele meanders wijzen op een lage stroomsnelheid en gering verhang. Dit verhang is niet meer dan 5 meter op een totale lengte van 30 kilometer.

De Reest en het Reestdal zoals wij die nu kennen, heeft een lange ontwikkeling doorgemaakt waarvan het begin terug gaat tot de voorlaatste ijstijd, de Saale. Noord-Nederland werd toen bedekt met landijs afkomstig van Scandinavië. Vóór het ijsfront dat zich in de loop van de tijd weer naar het noorden terugtrok, stroomde een aantal rivieren van oost naar west waarvan de Overijsselse Vecht de belangrijkste was. De Reest was één van de zij-rivieren van de Vecht. Voor de tegenwoordige situatie van het Reestdal is de laatste ijstijd, de Weichsel, echter belangrijker geweest. Ten gevolge van het toen heersende continentaal-arctische klimaat was er slechts een schaarse begroeiing waardoor vrijliggend zand door de wind verplaatst en tot ruggen werd gemodelleerd. Deze dekzandruggen die nu langs de flanken van het Reestdal liggen, dragen in belangrijke mate bij tot het kleinschalige reliëf langs de Reest.

Voor de geschiedenis van het Reestdal in historische tijd is het klooster te Dickninge van betekenis geweest. Vanuit hoeve Dickninge werd vanaf 1325 de ontginning van het Reestdal georganiseerd. In verband met periodieke overstromingen werden op de hoog gelegen dekzandruggen de eerste akkers aangelegd. Om de vruchtbaarheid te verhogen werden deze ruggen

euwenlang met potstalmest opgehoogd waardoor het dekzandrelief nog werd versterkt. Deze opgehoogde akkercomplexen worden ook wel oude bouwlandgronden of essen genoemd. In het stroomgebied van de Reest zijn deze essen nu nog goed bewaard gebleven. Een van de grootste is de es van Dickninge. Evenals vroeger is nu de hooggelegen es als akkerland in gebruik. De lager gelegen terreinen bij de Reest zijn hooi- en weidegronden. De grens tussen akkerland en weiland is gemarkeerd door een singel of houtwal. Deze ook nu nog zichtbare aanpassing van het landgebruik aan het reliëf van de natuurlijke gesteldheid maakt het dal van de Reest mét dat van de Drentse A tot de landschappelijk meest waardevolle beekdalen van Drente.

In tegenstelling tot vroeger is nu de water toe- en afvoer via enkele kanalen in belangrijke mate gereguleerd. Niettemin kunnen 's winters in het Reestdal nog periodieke inundaties voorkomen. Echter ook deze tijdelijke overstromingen waren voor de verdergaande modernisering van de landbouw aan het begin van de zeventiger jaren verre van ideaal. De wens om tot een betere waterbeheersing te komen botste met de natuurwaarden van het Reestdal zoals die vanaf de zestiger jaren door natuurbeschermingsorganisaties als het Drents Landschap en Overijssels

Landschap worden verdedigd. Zo is het de afgelopen twintig jaar onzeker geweest of het Reestdal het lot van zovele Drentse beekdalen zou volgen, nl. verdere achteruitgang van natuurwaarden ten voordele van het landbouwbelang. Een recente uitspraak van de Raad van State heeft hier echter een gunstige wending aan gegeven: gezien de bijzondere landschappelijke waarde van het Reestdal zal de toekomstige ontwikkeling niet alleen gericht zijn op het instandhouden van de landschappelijke situatie, maar ook de verdere uitbouw van de natuurwaarden die in het dal van de Reest en omgeving nog aanwezig zijn. Niet alleen op provinciaal nivo wordt de waarde van het Reestdal erkend, ook in de zojuist verschenen deelrapporten van het Nationaal Natuurbeleidsplan komen zowel de biologische als geologische waarden van het Reestdal naar voren. De periodiek overstromende moerassige schraallanden zijn niet alleen botanisch waardevol, maar tevens belangrijk als foerageergebied voor vogels. Ook de geomorfologische waarden van de Reest zijn uniek te noemen: nergens in Nederland vinden wij nog over een afstand van enkele tientallen kilometers een ongeschonden meanderende beek begeleid met oeverwallen en rivierduinen, voorzover deze niet verdwenen zijn door egalisaties.